

مجله مطالعات زبانی و بلاغی دانشگاه سمنان

تحلیل محتوای مقالات نشریه مطالعات زبانی و بلاغی دانشگاه

سمنان از ۱۳۸۹ تا ۱۴۰۲

حسین مرادی مقدم

استادیار گروه علم اطلاعات و دانش شناسی دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی دانشگاه

سمنان، سمنان، ایران، (رایانامه h-moradimoghadam@semnan.ac.ir)

Hossein MoradiMoghadam

Assistant Professor, Department of Knowledge and Information Science,
Semnan University, Semnan, Iran

چکیده

نشریه مطالعات زبانی و بلاغی از نشریات هسته در رشته خود بوده که به چارک اول و دریافت رتبه الف نائل گردیده، از نشریات مهم علوم انسانی دانشگاه سمنان است. به دلیل اهمیت و جایگاه این نشریه، پژوهش حاضر با هدف تحلیل محتوای مقالات آن در طی سال های ۱۳۸۹-۱۴۰۲ انجام گردیده است. این پژوهش با استفاده از روش تحلیل محتوا انجام شده است. جامعه آماری، مقالات علمی نشریه مطالعات زبانی و بلاغی دانشگاه سمنان طی سال های ۱۳۸۹ تا ۱۴۰۲، بوده است. تعداد مقالات این نشریه ۳۷۰ مقاله بوده است. در این پژوهش از نمونه گیری استفاده نشده و جامعه پژوهش به صورت سرشماری بررسی شده اند. با بررسی تک تک مقاله ها، داده های لازم گردآوری شدند و با استفاده از نرم افزار اکسل تجزیه و تحلیل داده ها انجام شد.

یافته های پژوهش نشان داد که از سال ۱۳۸۹ تا سال ۱۴۰۲ تعداد ۳۷۰ مقاله در نشریه مطالعات زبان و بلاغی دانشگاه سمنان منتشر شده است. بیشترین مقالات به وسیله نویسندگان مرد (۶۵ درصد مقالات)، با رتبه علمی استادیار (۳۰ درصد مقالات) منتشر گردیده و وابستگی سازمانی بیشتر مقالات متعلق به دانشگاه سمنان (۱۰ درصد مقالات) بوده است. سهم نویسندگان رشته های مختلف از انتشار مقالات نشان داد، رشته های زبان و ادبیات فارسی (۷۵ درصد)، زبان شناسی همگانی (۷ درصد) و زبان و ادبیات عرب (۵ درصد) بیشتر بوده است. در بررسی و تحلیل مقالات نشریه، ۱۶۰۰ موضوع با کد باز شناسایی گردید که از بین آنها حدود ۵۰۰ موضوع که دارای فراوانی

بیشتری بودند، انتخاب گردید و موضوعات محوری مقالات نشریه در حدود ۲۰ موضوع اصلی انتخاب گردید که رتبه‌های اول تا سوم موضوعات محوری و مضامین به شعر و شعرا (۹ درصد)، بلاغت (۷,۹ درصد) و سبک و سبک‌شناسی (۶,۳ درصد) اختصاص داشت. موضوعات دیگر شامل استعاره، زبان و زبان‌شناسی، غزل و غزلیات، تحلیل و تصویر و تصویرسازی ده موضوع مقالات نشریه مطالعات زبانی و بلاغی (۳۷۰ مقاله) که بیشترین تعداد موضوع مقالات را به خود اختصاص داده است و بعد از آن موضوعات مربوط به فنون ادبی، عناصر ادبی، ساختار زبانی، ادبیات، داستان، تشبیه، موسیقی، زیبایی‌شناسی، لایه‌های ادبی و دستور زبان و دیگر زمینه‌ها قرار دارند. در روند بین‌المللی‌سازی نشریات، توزیع جغرافیایی نویسندگان شاخص مهمی است. از آن‌جا که بررسی و تحلیل مقالات نشریه مطالعات زبانی و بلاغی نشان داد که الگوی انتشار مقالات بر اساس نویسندگان داخل کشور بوده است، به نظر می‌رسد برای تحقق توزیع جغرافیایی نویسندگان در سطح بین‌المللی، برنامه‌ریزی لازم از طرف ارکان نشریه ضرورت دارد.

کلیدواژه: تحلیل محتوا، مقالات نشریه، مطالعات زبان و بلاغی، دانشگاه سمنان

مقدمه و بیان مسئله

نشریات معتبر وسیله‌ای برای انتشار یافته‌های پژوهش در یک حوزه علمی هستند. این نشریات به لحاظ اعمال هم‌ترازخوانی^۱ (داوری) به نشریات علمی معروف‌اند. نشریه علمی علاوه بر اشتراک‌گذاری دانش در بین محققان، نشان از تفوق علمی یک پژوهشگر بر دیگری در یک حوزه تخصصی دارد.

از لحاظ تاریخی انتشار نشریات علمی به اواسط قرن هفدهم میلادی باز می‌گردد، زمانی که انجمن‌های علمی فعالیت‌های خود را گسترش دادند و موجبات تبادل اطلاعات و یافته‌های تحقیقاتی پژوهشگران را فراهم آوردند. قبل از جنگ جهانی دوم، صنعت نشر به وسیله دانشگاه‌ها و انجمن‌های علمی اداره می‌شد، در این وضعیت پژوهشگران بر انتشار یافته‌های علمی خود نظارت داشتند؛ اما بعد از جنگ جهانی دوم حضور حوزه تجاری در صنعت نشر به تدریج گسترش یافت (قانع، ۱۳۹۲: ۳). علت اصلی ایجاد، رشد و گسترش نشریات معتبر در دو عامل نهفته است، یکی نیاز هر محقق به ارائه حاصل پژوهش خود به متخصصان حوزه مربوطه و دیگری اشتیاق همکاران به دسترسی به آن نتایج است. اعتبار علمی نشریه نیز

¹ -peer review

از دو رکن اصلی ارتباط علمی یعنی مولف و ناشر نشأت می‌گیرد. نویسنده با رعایت استانداردهای ساختاری و محتوایی به اعتبار نشریه قوت می‌بخشد، و از طرف دیگر نشریات با کنترل کیفیت استمرار اعتبار را ضمانت می‌نمایند.

اهمیت نشریات علمی در دنیای انتشارات بر کسی پوشیده نیست. به جهت روزآمد بودن نشریات و انعکاس آخرین یافته‌های علمی در حوزه‌های موضوعی و رشته‌های مختلف دانشگاهی، مورد استفاده پژوهشگران حوزه‌های علمی مختلف قرار می‌گیرد.

تحلیل و بررسی آنچه در مجلات یک رشته علمی چاپ می‌شود، به درک بهتر موضوع‌ها و مسئولیت‌های آن رشته کمک می‌کند و می‌توان با نگاه به گذشته و تحلیل پژوهش‌های صورت گرفته، مسیر مورد انتظار در آینده را ترسیم کرد. مجله‌ها نماد بارز تحولات علمی هستند و از مشخصه‌های اصلی ورود یک نظام اجتماعی به دوره توسعه یافتگی تلقی می‌شوند؛ بنابراین، با بررسی تحول نشریه‌های کلیدی یک حوزه تخصصی، می‌توان سیر یک رشته را در جامعه علمی مورد نظر ترسیم کرد (سوگیموتو، ۲۰۱۷: ۱).

آگاهی از موضوعات منتشر شده در یک نشریه، می‌تواند میزان اقبال و توجه نویسندگان و پژوهشگران به موضوعات مختلف پژوهشی را نشان دهد و با بررسی سابقه انتشار موضوع مقالات و تحلیل موضوعی آن، می‌توان روند رشد موضوعات مختلف را در نشریه نشان داد. همچنین بررسی وضعیت مشارکت نویسندگان مقالات در داخل یا خارج کشور، و دانشگاه‌ها و مؤسسات آموزشی و پژوهشی مشارکت کننده در انتشار مقالات نشریات، می‌تواند برای شناخت بهتر وضعیت مشارکت کنندگان در انتشار مقالات کمک نماید. با تحلیل دقیق داده‌های نشریات، می‌توان برای برنامه‌ریزی بهتر و ارتقای نشریات بهره برد؛ بنابراین، ارزیابی دقیق محتوای مقالات نشریات، باعث تقویت هویت هر رشته می‌شود.

نشریه علمی مطالعات زبانی و بلاغی، یکی از نشریه‌های معتبر حوزه علوم انسانی دانشگاه سمنان است. در این پژوهش، به تحلیل محتوای مقالات این نشریه از سال ۱۳۸۹ که مجوز رسمی وزارت علوم و تحقیقات کشور را کسب نموده، تا سال ۱۴۰۲ پرداخته می‌شود. بر این اساس فراوانی مقالات چاپ شده طی سال‌های مختلف و روند رشد مقالات منتشر شده، جنسیت، رتبه علمی، رشته/گرایش و موضوع‌ها و محورهای مورد توجه نویسندگان، دانشگاه‌ها/سازمان‌های مشارکت‌کننده در تدوین مقالات مورد ارزیابی قرار گرفته است.

یکی از روش‌های پژوهش کیفی، روش تحلیل محتوا است. در این روش، از تحلیل مضمون استفاده می‌شود. تحلیل مضمون، روشی برای شناخت، تحلیل و گزارش الگوهای موجود در داده‌های کیفی است. این روش، فرایندی برای تحلیل داده‌های متنی است و داده‌های پراکنده و تحلیل متنوع را به داده‌هایی غنی و تفصیلی تبدیل می‌کند (عابدی جعفری و همکاران، ۱۳۹۰:۳). تحلیل مضمون، صرفاً روش کیفی خاصی نیست؛ بلکه فرایندی است که می‌تواند در اکثر روش‌های کیفی به کار رود. به طور کلی، تحلیل مضمون، روشی است برای:

الف- دیدن متن؛

ب- برداشت و درک مناسب از اطلاعات ظاهراً نامرتب؛

ج- تحلیل اطلاعات کیفی؛

د- مشاهده نظاممند شخص، تعامل، گروه، موقعیت، سازمان یا فرهنگ؛

ه- تبدیل داده‌های کیفی به داده‌های کمی (عابدی جعفری و همکاران، ۱۳۹۰:۳؛ به نقل از بویاتزیس، ۱۹۹۸).

تحلیل موضوعی نشریه‌های علمی باعث شناخت بیشتر نشریه برای مسئولان و سیاست‌گذاران امور نشریات علمی در دانشگاه خواهد گردید. آگاهی از نشریه و موضوعات آن

همچنین وضعیت نویسندگان و مشارک کنندگان در امر تدوین مقالات نشریه و توزیع جغرافیایی نویسندگان در داخل یا بعضاً خارج کشور باعث مشخص شدن نقاط قوت و تقویت این بخش و مشخص شدن نقایص نشریه و برطرف کردن آن در شماره‌های آینده خواهد شد. از آن جایی که تا به حال پژوهشی درباره تحلیل موضوعی مقاله‌های منتشر شده در نشریه علمی-پژوهشی مطالعات زبانی و بلاغی دانشگاه سمنان انجام نشده، پژوهش حاضر با هدف بررسی وضعیت و تحلیل مقالات این نشریه از ابتدای انتشار آن تا سال ۱۴۰۲ انجام شده است. برای دستیابی به اهداف پژوهش، به سؤالات زیر در پژوهش پاسخ داده شده است.

۱. وضعیت شاخص‌های علم‌سنجی نشریه مطالعات زبان و بلاغی در چه سطحی بوده است؟
۲. وضعیت نشریه مطالعات زبانی و بلاغی از نظر فراوانی مقالات چاپ شده طی سال‌های مختلف، جنسیت نویسندگان، رتبه علمی نویسندگان، رشته/گرایش و موضوع‌ها و محورهای مورد توجه نویسندگان، دانشگاه‌ها/سازمان‌های مشارکت کننده در تدوین مقالات چگونه بوده است؟

۳. نشریه مطالعات زبان و بلاغی از نظر فراوانی توزیع جغرافیایی نویسندگان در داخل و خارج از کشور، به چه نحوی بوده است؟

مروری بر ادبیات پژوهش

نشریه مطالعات زبانی و بلاغی یک مجله با دسترسی آزاد است که به صورت فصلنامه منتشر می‌شود و در دانشگاه سمنان در سال ۱۳۸۹ تأسیس شد. حوزه اصلی این مجله مطالعات زبانی و بلاغی است. این مجله مقالات اصلی، ارتباطات کوتاه و نامه‌های به سردبیر را در زمینه‌های مطالعات زبانی و بلاغت می‌پذیرد. این مجله در سال ۱۳۹۶ از سوی کمیسیون نشریات علمی

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، به اعتبار علمی- پژوهشی دست یافت. در سال ۱۴۰۰ نیز وضعیت انتشار این نشریه به فصلنامه تغییر یافت.

اهداف و چشم انداز نشریه

ارائه یک منبع علمی برای انتشار ایده‌ها و مطالعات اصیل در مطالعات زبان و بلاغت، هدف اصلی مجله مطالعات زبانی و بلاغی است. کلیدواژه‌های اصلی شامل: مطالعات زبانشناسی و بلاغت می‌باشد.

- بخش "زبان" موضوعاتی همچون دستور، لغت، آواشناسی، واج‌شناسی و تاریخ زبان را در بر می‌گیرد که گونه‌های مختلف فارسی اعم از کهن، معاصر، رسمی، ادبی، محاوره، گویش‌های ایرانی و لهجه‌های محلی را شامل می‌شود.

- بخش "بلاغت" هم مباحث و نظریه‌های قدیم و جدید این علم را بر اساس متون نظم و نثر کهن و معاصر فارسی، می‌کاود.

نشریه مطالعات زبانی و بلاغی دارای پروانه انتشار از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی و یک نشریه علمی پژوهشی بوده و دارای فرایند داوری (Peer review) است. این نشریه در نمایه ISC و DOAJ نمایه شده است. در ارزیابی پایگاه رتبه‌بندی نشریات وزارت علوم و تحقیقات و فناوری طی سال‌های ۱۳۹۸-۱۴۰۰ رتبه نشریه مطالعات زبانی و بلاغی از رده "ب" به رتبه "الف" ارتقا پیدا کرده است. طبق آخرین گزارش ارزیابی نشریات توسط پایگاه استنادی علوم جهان اسلام که توسط موسسه استنادی پایش علم و فناوری جهان اسلام منتشر گردیده است، این نشریه به چارک اول نائل گردیده و در زمره نشریات هسته رشته خود محسوب می‌گردد.

پیشینه پژوهش

ورناصری و همکاران (۱۴۰۲) با هدف تحلیل محتوای پژوهش‌های فصلنامه تعامل انسان و اطلاعات، تعداد ۲۴۲ مقاله نشریه تعامل انسان و اطلاعات را بررسی نمودند. یافته‌های آنان نشان داد. جنسیت نویسندگان مقالات نشریه فصلنامه تعامل انسان و اطلاعات ۵۳ درصد از آن‌ها مرد و ۴۷ درصد از آن‌ها زن بوده‌اند، حوزه موضوعی مدیریت اطلاعات بیشترین و حوزه موضوعی سازمان‌دهی کمترین تعداد مقالات را به خود اختصاص داده بودند. بیشترین افراد مشارکت‌کننده در نگارش مقاله‌ها، استادیار (۱۵۸) بوده‌اند. بیشترین مشارکت، توسط نویسندگان دانشگاه خوارزمی بوده است. مطابق با یافته‌های پژوهش، جامعه آماری پژوهش‌های دانشجویان، اساتید و دانشگاهیان بوده است. ۷۸ درصد مقاله‌های چاپ‌شده در فصلنامه تعامل انسان و اطلاعات، سطح گروهی است. رویکرد کمی با ۵۱ درصد بیشترین پژوهش‌ها را به خود اختصاص داد. بیشترین استراتژی روش پژوهش‌ها، پژوهش‌های توصیفی با ۱۶۷ عنوان بالاترین درصد (۶۹ درصد) است.

گنجی، محمدی (۱۴۰۱) در پژوهشی با عنوان تحلیل محتوا روش‌های پژوهش آمیخته در نشریات مدیریت ورزشی با تاکید بر بازاریابی، به بررسی و تحلیل محتوای نشریات از منظر روش‌شناسی پژوهش، نرم افزارهای آماری، روش‌های جمع‌آوری داده‌های پژوهش پرداختند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که استفاده از روش تحقیق آمیخته در این نشریات در دوران اولیه و شناخت کمی می‌باشد و امید است در آینده مورد توجه پژوهشگران قرار گیرد. بنابراین، انتظار می‌رود این پژوهش علاوه بر شناسایی مسائل، مشکلات و محدودیت‌های موجود و گذشته، رویکردی آینده‌نگر برای کشف فرصت‌ها و جهت‌دهی محققان در استفاده مطلوب از روش‌های پژوهش ترکیبی داشته باشد.

ترابی و فتحی (۱۴۰۰) به تحلیل محتوای ۲۶۲ مقاله نشریه پژوهش‌های مجله مدیریت سازمان‌های دولتی پرداختند یافته‌های پژوهش آنان نشان داد بیشترین مقالات، توسط استادان

و دانشجویان با مدرک مدیریت دولتی چاپ شده است. موضوع محوری بیشتر مقالات، رفتار سازمانی، مدیریت تشکیلات، سیستم‌ها و روش‌ها در بخش دولتی و مدیریت منابع انسانی بوده است. همچنین بر اساس نتایج پژوهش، بیشتر پژوهش‌ها به صورت کاربردی و دارای رویکرد کیفی بوده‌اند. روش تحلیل بیشتر مقالات مورد بررسی، ترکیبی از روش‌های کمی و کیفی بوده و شیوه گردآوری داده‌ها بیشتر از طریق پرسش‌نامه بوده است.

ایمانی و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان تحلیل محتوای پژوهش‌های فصلنامه مدیریت دولتی دانشگاه تهران، به بررسی وضعیت این نشریه و تحلیل محتوای آن پرداختند. یافته‌های پژوهش آن نشان داد از سال ۱۳۸۷ تا بهار ۱۳۹۷ تعداد ۲۹۱ مقاله در فصلنامه مدیریت دولتی منتشر شده است. بیشترین مقالات توسط نویسندگان مرد، با رتبه علمی استادیار، مدرک مدیریت دولتی و وابسته به دانشگاه تهران انتشار یافته است. موضوع محوری بیشتر مقالات، رفتار سازمانی و منابع انسانی بوده و اغلب آنها، سازمان‌ها و نهادهای دولتی را برای جامعه آماری در نظر گرفته‌اند. همچنین بر اساس نتایج، بیشتر پژوهش‌ها به صورت مقطعی انجام شده و دارای رویکرد کمی و از نوع کاربردی بودند؛ سطح تحلیل و استراتژی بیشتر مقالات، به ترتیب از نوع فردی و پیمایشی بوده است. داده‌های به کار رفته در بیشتر آنها، از نوع اولیه و روش گردآوری داده‌ها بیشتر از طریق پرسش‌نامه بوده است.

هلالی‌زاده و همکاران (۱۳۹۶) در پژوهشی به بررسی تحلیل محتوای نشریه فیزیولوژی ورزشی پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی پرداختند. نتایج پژوهش آنان نشان داد که از مجموع ۲۶۳ مقاله بررسی شده به لحاظ حوزه مطالعاتی، ۶۴/۳ درصد در حوزه سلامت، ۲۲/۴ درصد در حوزه ورزش قهرمانی و ۱۳/۳ درصد در سایر مباحث بوده است. از نظر روش پژوهش نیز ۹/۹ درصد مقالات توصیفی، ۷۶/۸ درصد نیمه تجربی، ۱۲/۵ درصد تجربی و ۰/۸ درصد مربوط به سایر روشها بوده‌اند. بیشترین سهم مقالات منتشر شده در نشریه

فیزیولوژی ورزشی به لحاظ حوزه مطالعاتی در حوزه سلامت و به لحاظ روش پژوهشی در حوزه مطالعات نیمه تجربی است. به لحاظ آزمودنیها نیز به طور عمده، مطالعات روی افراد سالم، غیر ورزشکار و گروه سنی جوانان انجام شده است. در مجموع، با توجه به عدم توازن مطالعات انجام شده در حیطه‌های گوناگون فیزیولوژی ورزشی، تعیین اولویتهای پژوهشی برای این نشریه ضروری به نظر می‌رسد.

فیگورولا و همکاران^۱ (۲۰۱۷) با استفاده از مدل سازی موضوعی به ارزیابی و تحلیل مقالات نشریات کتابداری و اطلاع رسانی در سالهای ۱۹۷۸-۲۰۱۴ پرداختند. داده‌های مورد بررسی شامل عناوین و چکیده‌های نشریات دارای فرایند داوری تحت پوشش پایگاه لیزا (LISA)^۲ بود. در این پژوهش، ۹۲۷۰۵ مورد از ۷۳۷ مجله بررسی شد که بر اساس مدل سازی موضوعی، ۱۹ موضوع به دست آمد که در چهار حوزه کلی: فرآیند، فناوری اطلاعات، کتابخانه‌ها و زمینه‌های کاربردی گروه بندی گردید. در طول سال‌های مختلف، موضوعات مرتبط با کتابخانه‌ها از بین رفت، در حالی که موضوعات مربوط به جستجو و ارزیابی سیستم‌های جستجو، و حوزه‌های کاربردی مانند علوم انسانی دیجیتال^۳، به وجود آمده‌اند.

لیو^۴ و همکاران (۲۰۱۹) در پژوهشی با عنوان تحلیل محتوای مقالات مجلات مشاوره، به بررسی ۳۰ ساله مقالات مورد پذیرش در این نشریه پرداختند. از مجموع ۴۵ مقاله در مورد فرزندخواندگی در ۱۳ مجله مشاوره، ۲۰ مورد از آنها در مجله خانواده منتشر شده بود. علی‌رغم افزایش کلی انتشارات مربوط به فرزند خواندگی ۱۹۸۸-۲۰۱۷، نتایج تحلیل محتوای نشریات نشان از فقدان تحقیقات تجربی در مورد فرزند خواندگی در زمینه مشاوره دارد، بنابراین

¹ . Figuerola et al

² . Lirary & Information Science Abstract

³ . Digital humanities

⁴ Liu

پژوهشگران الگوهایی را به منظور جهت گیری های روش شناختی پیشنهاد کردند. در این پژوهش همچنین مضامین مربوط به فرزندخواندگی و عملکرد مشاوره شناسایی شد که مضامین برای مشاوران خانواده / پزشکان و تحقیقات مورد بحث قرار گرفت.

والگرن و همکاران^۱ (۲۰۲۱) به تحلیل محتوای مقالات پژوهشی مجله مشاوره ژنتیک پرداخته‌اند. یافته های پژوهش نشان داد که یک روند خطی مثبت کلی در تعداد مقالات منتشر شده در این دوره وجود داشت تقریباً درصدهای مساوی از مطالعات تحلیل های کیفی (۳۴٪)، کمی (۳۱٪) و ترکیبی (۳۵٪) استفاده کردند. سرطان (۲۷٪)، دوران بارداری (۱۳٫۳٪) و ژنتیک عمومی (۱۲٫۶٪) شایع ترین تخصص های ارائه شده بودند. تعداد مطالعات در مورد دوران بارداری و اطفال کمتر بود، و تعداد مطالعات در مورد نوروژنتیک بیشتر از آن چیزی بود که بر اساس نیروی کار بالینی انتظار می رفت. بیماران شایع ترین نمونه (۵۵٫۶٪) بودند. رایج ترین حوزه های محتوا، مشاوره ژنتیک (۱۶٫۸٪) بود. نگرش ها، ادراکات و باورها در مورد خدمات ژنتیک (۱۶٫۱٪) و تصمیم گیری (۱۴٫۵٪). در مقابل، مطالعات نسبتاً کمی بر روی جمعیت های مشاور ژنتیک آزمایشگاهی، مرد، ناسازگار با جنسیت و جمعیت فرزندخوانده متمرکز شده‌اند.

جمع بندی پیشینه های پژوهش نشان می دهد پژوهش های تحلیل محتوای نشریات، توجه پژوهشگران مختلف در حوزه های متفاوت را در پی داشته است و پژوهشگران در رشته های گوناگون از شاخص تحلیل محتوای مجلات به منظور تبیین وضعیت فعلی و گذشته تولیدات علمی رشته ها بهره گرفته اند. پژوهش حاضر نیز تلاش کرده است به بررسی وضعیت نشریه مطالعات زبانی و بلاغی و تحلیل مقالات نشریه همت گمارد تا از این طریق کمکی برای

^۱ Wallgren, Veach., MacFarlane, & LeRoy

سیاست گذاران نشریات علوم انسانی دانشگاه سمنان و ارکان نشریه مطالعات زبانی و بلاغی برای برنامه ریزی و ارتقای نشریه به منظور بین المللی کردن نشریه باشد.

روش‌شناسی تحقیق

روش پژوهش حاضر با استفاده از روش تحلیل محتوا انجام گردیده است. جامعه آماری پژوهش مقالات علمی و پژوهشی چاپ شده طی سال‌های ۱۳۸۹ تا ۱۴۰۲ در نشریه مطالعات زبان و بلاغی به تعداد ۳۷۰ مقاله است؛ به گونه‌ای که با بررسی تک‌تک مقاله‌ها، داده‌های لازم گردآوری شدند و با استفاده از نرم‌افزار اکسل به تجزیه و تحلیل داده‌ها پرداخته شد. در این پژوهش از نمونه‌گیری استفاده نشده و همه عناصر جامعه، به صورت سرشماری بررسی شده‌اند.

تحلیل محتوا به‌عنوان یک روش تحقیق کیفی محسوب می‌گردد. با استفاده از روش تحلیل محتوا می‌توان مشخصه‌ها و محورهای اساسی یک متن یا مقاله را دسته‌بندی کرد. بررسی روند موضوعات در مجلات علمی، به ما کمک می‌کند که ظهور و تداوم موضوعات پژوهشی و روش‌های استفاده شده در طول زمان را مورد شناسایی قرار داده تا نقاط قوت و ضعف نشریه بهتر از گذشته مشخص شود (ایمانی و همکاران، ۱۳۹۷).

رویکرد تحلیل محتوا مبتنی بر مقوله است و این ویژگی متمایزکننده آن است. مقوله‌ها به جنبه‌هایی در متن اشاره می‌کنند که معنای آن جنبه‌ها را به طور خلاصه بیان می‌کنند. بنابراین، ارزیابی متن به سیستم دسته‌بندی انتخاب شده محدود می‌شود. محتویات متنی که توسط دسته‌ها یا برداشت‌های کل‌نگر مورد توجه قرار نگرفته‌اند، در نظر گرفته نمی‌شوند یا باید با روش‌های دیگر تحلیل متن مورد بررسی قرار گیرند.

یافته‌های پژوهش

در پاسخ به سؤال اول پژوهش، شاخص‌های مختلف علم‌سنجی نشریه مطالعات زبانی و بلاغی دانشگاه سمنان طی سال ۱۳۹۵-۱۴۰۰ در سامانه نشریات علمی پایگاه استنادی علوم جهانی اسلام یا ISC مورد بررسی قرار گرفت.

نتایج بررسی نشان داد نشریه مطالعات زبانی و بلاغی به صورت فصلنامه و به زبان فارسی منتشر می‌شود. طبق داده‌های سامانه نشریات پایگاه استنادی علوم جهان اسلام، این نشریه یک نشریه هسته در رشته خود محسوب می‌شود.

شاخص‌های علم‌سنجی این مجله طی سال‌های ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ در جدول شماره ۱ نمایش داده شده است.

جدول شماره ۱، شاخص‌های علم‌سنجی نشریه مطالعات زبانی و بلاغی در سامانه نشریات علمی ISC پایگاه استنادی علوم جهان اسلام طی سال ۱۳۹۵-۱۴۰۰

سال ارزیابی	شاخص ضریب تاثیر (IF)	شاخص متوسط ضریب تاثیر در سطح حوزه علوم اجتماعی (MIF)	شاخص متوسط ضریب تاثیر در سطح میانی: حوزه علوم انسانی (MIF)	شاخص چارک در علوم انسانی (Q)	خود استنادی %
۱۳۹۵	0	۰,۱۴۲	۰,۱۲۸	-	۰
۱۳۹۶	۰,۰۳۴	۰,۱۱۵	۰,۱۱۴	Q4	۰
۱۳۹۷	۰,۱۱۴	۰,۲۹۰	۰,۱۱۳	Q3	۵۰
۱۳۹۸	۰,۵۵۳	۰,۳۲۹	۰,۱۴۴	Q2	۸۴,۶۲

۸۰	Q1	۰,۱۴۸	۰,۳۵۸	۰,۵۰۸	۱۳۹۹
۸۸,۸۹	Q1	۰,۱۴۷	۰,۱۵۰	۰,۳۹۱	۱۴۰۰

همان‌طور که در جدول ۱، مشخص شده است روند شاخص‌های علم سنجی مجله مطالعات زبانی و بلاغی طی ۵ پنج سال اخیر روند روبه‌رشدی داشته است این روند هم در مورد ضریب تاثیر مجله و هم چارک مجله صدق می‌کند. این مجله در سال ۱۳۹۵ فاقد چارک بوده است اما در سال ۱۴۰۰ به چارک اول (Q1) رسیده است. در شاخص متوسط ضریب تاثیر هم این مجله وضعیت مناسبی داشته است. در پایگاه رتبه‌بندی نشریات وزارت علوم، تحقیقات و فناوری نیز در رتبه "الف" قرار دارد که نشان از اهمیت و اعتبار این نشریه می‌باشد.

نکته مهم میزان خود استنادی این مجله است که همواره رو به افزایش بوده است بر خلاف شاخص های روبه رشد این مجله، میزان خوداستنادی روند افزایشی داشته است که میزان افزایش خود استنادی یک نشریه یک چالش در نشریه های علمی محسوب می شود. از لحاظ علم سنجی معمولاً میزان خود استنادی بالا معیار مناسبی نیست. اما شاخص های مختلف علم سنجی این مجله در طی ۵ سال اخیر روند افزایشی داشته است که قابل توجه می باشد و می تواند بعنوان الگویی برای دیگر مجلات علوم انسانی دانشگاه سمنان و در سطح کشور مطرح باشد.

در پاسخ به سوال دوم پژوهش،

وضعیت نشریه مطالعات زبانی و بلاغی از نظر فراوانی مقالات چاپ شده طی سال های مختلف، جنسیت نویسندگان، رتبه علمی نویسندگان، رشته/گرایش و موضوع ها و محورهای مورد توجه نویسندگان، دانشگاه ها/ سازمان های مشارکت کننده در تدوین مقالات به چه نحو بوده است؟

یافته های این بخش مشتمل بر بررسی ۳۷۰ مقاله علمی در نشریه مطالعات زبانی و بلاغی در بازه زمانی سال های ۱۴۰۲-۱۳۸۹ می باشد که بر اساس فراوانی مقالات چاپ شده، جنسیت، رتبه علمی، رشته/گرایش و موضوع ها و محورهای مورد توجه نویسندگان، دانشگاه ها/ سازمان های مشارکت کننده، مورد ارزیابی قرار گرفته است.

وضعیت تعداد مقاله های منتشر شده نشریه: بر اساس یافته های پژوهش و همان طور که در جدول ۲، نشان داده شده است، از ابتدای سال ۱۳۸۹ تا سال ۱۴۰۲، ۳۶۲ مقاله منتشر شده است. بیشترین تعداد مقالات در سال ۱۴۰۱ (۵۱ مقاله) بوده است. همچنین مطابق شکل ۱، طی سال های یاد شده روند رشد مقالات این نشریه با وجود فراز و نشیب با شیب کند، صعودی بوده است.

سال	۱۴۰۲	۱۴۰۱	۱۴۰۰	۱۳۹۹	۱۳۹۸	۱۳۹۷	۱۳۹۶	۱۳۹۵	۱۳۹۴	۱۳۹۳	۱۳۹۲	۹۱	۹۰	۸۹	جمع
تعداد شماره	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۴	۲	۲	۲	۲	۱	۲	۲	۳۳

۳۷۰	۱۴	۱۴	۷	۱۳	۱۳	۱۴	۱۶	۲۲	۲۹	۳۴	۳۸	۵۰	۵۱	۵۴	تعداد مقاله
-----	----	----	---	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	-------------

جدول ۲. توزیع فراوانی مقالات بر اساس سال

وضعیت جنسیت نویسندگان: بر اساس جدول ۲، از میان ۷۳۳ نویسنده مشارکت کننده در این نشریه ۴۸۳ نویسنده مرد و ۲۵۱ نویسنده نیز زن بوده‌اند.

جدول ۲. توزیع فراوانی جنسیت نویسندگان مقالات

جنسیت	تعداد	درصد
زن	۲۵۱	۳۴,۲۴
مرد	۴۸۳	۶۵,۸۹
کل	۷۳۳	۱۰۰

وضعیت مرتبه علمی نویسندگان: بر اساس جدول ۳، از میان ۷۳۳ نویسنده که در امر نگارش مقالات همکاری داشته‌اند، بیشترین نویسندگان که از اعضای هیات علمی دانشگاه های مختلف ایران بوده‌اند، مرتبه علمی اکثر آنان استادیار (۲۲۷) بوده است. بعد از آن نیز دانشیار (۱۶۱) بیشترین مرتبه علمی را به خود اختصاص داده است. همچنین دانشجوی دکتری (۱۷۲ نفر)، دانش آموخته کارشناسی ارشد (۴۷ نفر) و دانش آموخته دکتری (۳۵ نفر) در ردیف های بعدی تدوین کنندگان مقالات نشریه مطالعات زبانی و بلاغی قرار داشته‌اند. سهم اعضای هیات علمی با مرتبه استاد تمام هم ۸ و نیم درصد (۶۳ نفر) بوده است.

جدول ۳. توزیع فراوانی مرتبه علمی نویسندگان مقالات

ردیف	مرتبه علمی	تعداد	درصد	ردیف	مرتبه علمی	تعداد	درصد
۱	استادیار	۲۲۷	۳۰,۹۶	۶	دانش آموخته دکتری	۳۵	۴,۷۷
۲	دانشیار	۱۶۱	۲۱,۹۶	۷	دانشجوی کارشناسی ارشد	۱۸	۲,۴۵
۳	استاد تمام	۶۳	۸,۵۹	۸	مدرس دانشگاه	۴	۰,۵۴

۰,۲۷	۲	مدرس	۹	۲۳,۴۶	۱۷۲	دانشجوی دکتری	۴
۰,۵۴	۴	ذکر نشده	۱۰	۶,۴۱	۴۷	کارشناس ارشد	۵
۱۰۰		۷۳۳	جمع کل				

وضعیت رشته علمی نویسندگان مقالات : مطابق جدول ۴، نویسندگان مقالات نشریه مطالعات زبانی و بلاغی از رشته‌های علمی مختلفی بودند. از میان ۱۵ رشته، متخصصان رشته زبان و ادبیات فارسی با توجه به ماهیت رشته و مرتبط بودن مفاهیم آن با موضوعات نشریه، بیشترین مشارکت کننده طی بازه زمانی یاد شده بوده‌اند (۵۵۶ مورد). زبان شناسی (زبان شناسی همگانی) با ۵۲ مورد و رشته زبان و ادبیات عرب با ۴۰ مورد در جایگاه سوم قرار دارد.

جدول ۴. توزیع فراوانی رشته تحصیلی نویسندگان مقالات

ردیف	رشته تحصیلی نویسندگان	تعداد	درصد
۱	زبان و ادبیات فارسی	۵۵۶	۷۵,۸۵
۲	زبان شناسی همگانی	۵۲	۷,۰۴
۳	زبان و ادبیات عرب	۴۰	۵,۴۵
۴	ادیان و عرفان	۱۳	۱,۷۷
۵	زبان و ادبیات انگلیسی	۹	۱,۲۲
۶	سایر زبان ها زبان و ادبیات فرانسه، زبان روسی، ادبیات تطبیقی، ادبیات روایی، علوم سیاسی، علم اطلاعات و دانش شناسی، زبان کردی، موسیقی و پژوهش هنر	۶۳	۷,۲۳
کل		۷۳۳	۱۰۰

وضعیت دانشگاه‌ها و مؤسسات مشارکت‌کننده در پژوهش‌ها: در جدول ۵ اسامی دانشگاه/

سازمان‌هایی که بیشتر از یک مقاله منتشر کرده‌اند، نشان داده شده است. بر این اساس، دانشگاه سمنان با ۱۱۶ نویسنده بیشترین مشارکت را داشته و پس از آن دانشگاه آزاد اسلامی (۹۵ نویسنده) و دانشگاه علامه طباطبایی (۴۶ نویسنده) و دانشگاه تهران و دانشگاه مازندران (هر کدام با ۳۰ نویسنده) به ترتیب بیشترین مشارکت را داشته‌اند. در جدول ذیل، اسامی دانشگاه‌ها یا مؤسساتی که تنها یک مشارکت یا بیشتر از یک مشارکت در تولید مقالات نشریه داشته‌اند، ذکر گردیده است.

جدول ۵. توزیع فراوانی دانشگاه‌ها/ مؤسسات مشارکت‌کننده در پژوهش‌ها با فراوانی بیشتر از یک

ردیف	دانشگاه/ مؤسسه	تعداد	درصد	ردیف	دانشگاه/ مؤسسه	تعداد	درصد
۱	دانشگاه سمنان	۱۱۶	۱۰,۹۴	۱۲	دانشگاه شهید بهشتی، دانشگاه فرهنگیان	۱۲	۰,۸۹
۲	دانشگاه آزاد اسلامی	۹۵	۸,۷۸	۱۱	دانشگاه فردوسی مشهد، دانشگاه تربیت مدرس، دانشگاه سیستان و بلوچستان	۱۱	۰,۸۴
۳	دانشگاه علامه طباطبایی	۴۶	۸,۵۷	۱۰	دانشگاه شهر کرد، دانشگاه کاشان	۱۰	۰,۷۸
۴	دانشگاه تهران، دانشگاه مازندران	۳۰	۸,۴۶	۹	دانشگاه الزهراء، دانشگاه گیلان، دانشگاه تبریز، دانشگاه محقق اردبیلی	۹	۰,۷۳
۵	دانشگاه پیام نور	۲۴	۴,۶۸	۸	دانشگاه شهید چمران اهواز	۸	۰,۶۸
۶	دانشگاه خوارزمی، دانشگاه بوعلی سینا همدان،	۲۳	۴,۶۲	۷	دانشگاه بزد، دانشگاه بین‌المللی امام خمینی، دانشگاه قم، دانشگاه سلمان فارسی، دانشگاه زابل	۷	۰,۶۳
۷	دانشگاه رازی کرمانشاه	۲۲	۴,۴۱	۶	دانشگاه دامغان	۶	۰,۵۷
۸	دانشگاه شهید باهنر کرمان	۱۸	۳,۹۴	۴	دانشگاه اصفهان، دانشگاه شیراز	۴	۰,۵۲
۹	دانشگاه حکیم سبزواری	۱۷	۲,۱۵	۳	دانشگاه گرگان، دانشگاه گنبد کاووس، دانشگاه لرستان، دانشگاه زنجان،	۳	۰,۴۷
۱۰	دانشگاه کردستان، دانشگاه ایلام	۱۵	۱,۷۸	۲	دانشگاه کوثر بجنورد، دانشگاه دانشگاه جیرفت، پژوهشکده علوم انسانی و مطالعات فرهنگی، دانشگاه معارف قرآنی، دانشگاه دریانوردی و علوم دریایی چابهار	۲	۰,۴۲

۰,۳۶	۱	دانشگاه هنر تهران، موسسه آموزش عالی سراوان، دانشگاه ولایت، سازمان پژوهش و برنامه ریزی، دانشگاه اراک، دانشگاه علوم پزشکی سمنان، دانشگاه تربیت دبیر رجائی دانشگاه خلیج فارس،	۲۲	۱,۶۸	۱۴	دانشگاه شهید مدنی آذربایجان	۱۱
------	---	---	----	------	----	-----------------------------	----

وضعیت موضوع و محور پژوهش‌ها: مطابق جدول ۶، موضوع و محور مقالات مورد بررسی در ۲۰ موضوع کلی قرار گرفته‌اند. براین اساس از میان ۱۶۰۰ کلید واژه موضوع مقالات (مستخرج از کلید واژه های ۳۷۰ مقاله بوده است)، ۵۱۸ موضوع مقاله مورد بررسی و تحلیل محتوا قرار گرفت که بر اساس این تحلیل، موضوع شعر، بلاغت، سبک و سبک شناسی، معنا و معناشناسی، استعاره، زبان و زبان شناسی، غزل و غزلیات، تحلیل و تصویر و تصویر سازی ده موضوع برتر مقالات نشریه مطالعات زبانی و بلاغی (مقاله ۳۷۰) که بیشترین تعداد موضوع مقالات را به خود اختصاص داده است و بعد از آن موضوعات مربوط به فنون ادبی، عناصر ادبی، ساختار زبانی، ادبیات، داستان، تشبیه، موسیقی، زیبایی شناسی، لایه های ادبی و دستور زبان و دیگر زمینه‌ها قرار دارند. تحلیل محتوای موضوعات و محورهای اصلی مقالات نشریه مطالعات زبانی و بلاغی در جدول ۷ نمایش داده شده است.

جدول ۷. توزیع فراوانی موضوع و محورهای اصلی مقالات نشریه مطالعات زبانی و بلاغی

ردیف	موضوع	تعداد	درصد	ردیف	موضوع	تعداد	درصد
۱	شعر	۴۷	۳۷,۴	۱۷	موسیقی	۱۲	۱۷
۲	بلاغت	۴۱	۲۳,۳	۱۸	زیبایی شناسی	۱۰	۱۸
۳	سبک و سبک شناسی	۳۳	۱۰	۱۹	لایه / لایه - های ادبی	۱۰	۱۹
۴	معنا و معنا شناسی و علم معانی	۳۲	۱۷,۶	۲۰	دستور زبان	۱۰	۲۰
۵	استعاره	۲۹	۱۱,۵	۲۱	تاریخ / تاریخ بیهقی	۱۰	۲۱

۲۲	۱۰	ابهام	۲۲		۲۷	زبان	۶
۲۳	۹	صنایع ادبی	۲۳		۲۰	زبان شناسی	۷
۲۴	۸	کنایه/کنایات	۲۴		۲۲	غزل و غزلیات	۸
۲۵	۸	مجاز	۲۵		۲۰	تحلیل	۹
۲۶	۷	قرآن	۲۶		۲۰	تصویر / تصویر سازی	۱۰
۲۷	۷	قافیه / قافیه شعری	۲۷		۲۰	فتون ادبی	۱۱
۲۸	۷	متون عرفانی	۲۸		۱۵	عنصر/عناصر ادبی	۱۲
۲۹	۷	انسجام	۲۹		۱۵	ساخت /ساختار / ساختار زبانی	۱۳
۳۰	۷	تقابل	۳۰		۱۴	ادبیات	۱۴
۳۱	۷	بدیع	۳۱		۱۴	داستان	۱۵
۳۲	۷	آشنایی زدایی	۳۲		۱۳	تشبیه	۱۶
۱۰۰			۵۱۸			جمع	

بر اساس موضوعات محوری مقالات نشریه مطالعات زبان و بلاغی، کد گذاری باز و کد گذاری محوری مقالات انجام گردید که در جدول ۸ نشان داده شده است.

جدول ۸، کد گذاری باز و کد گذاری محوری بر اساس تحلیل موضوعات محوری مقالات نشریه مطالعات زبانی و بلاغی

کد	کد گذاری باز	کد گذاری محوری	فراوانی
۱	شعر پایداری، شعر تعلیمی، شعر روایی، شعر عربی، شعر عرفانی، شعر جدید فارسی، شعر فارسی قرن نهم، شعر هفتم، شعر هشتم، شعر کردی، شعر کوتاه، شعر کودک، شعر نو، شعر معاصر، شعر مشروطه، شعر نیمایی، شعر شناسی شناختی، شعرک، شعر آبدار،	شعر	۴۷

۴۱	بلاغت	بلاغت، بلاغت اسلامی، بلاغت سکوت، بلاغت عربی، بلاغت فارسی، بلاغت فارسی و انگلیسی، بلاغت موسیقایی، بلاغت نحوی	۲
۳۳	سبک و سبک شناسی	سبک، سبک شناسی، سبک آذربایجانی، سبک شخصی، سبک شعر، سبک شناسی نثر، سبک عراقی، سبک هندی، سبک شناسی انتقادی، سبک شناسی لایه‌ای،	۳
۳۲	معنا و معناشناسی و علم معانی	معانی، معنا، معنا پروری، معنای نسبی، معنا شناسی، معنا شناسی شناختی، معنا شناسی ارزش گذاری، معنا شناسی همزمانی، معنای اساسی، معنای تحت اللفظی، معنای نحوی، معنی شناسی، معنی شناسی شناختی، معنی شناسی ساخت گرا، معنی شناسی قالبی، علم معانی، علم معانی نحو	۴
۲۹	استعاره	استعاره، استعاره ایهامی کنایه، استعاره شناختی، استعاره کنایه، استعاره مفهومی، استعاره خشم، استعاره شاعرانه، استعاره فرهنگی، استعاره‌های جهتی	۵
۲۷	زبان	زبان بدن، زبان عامیانه، زبان عرفانی، زبان گونه، زبان عربی، زبان ادبی، زبان ایدئولوژیک، زبان کاربردی، زبان و سبک، زبان فارسی، زبان شعر، زبان جنسیت، زبان طنز، زبان شعر، زبان های ایرانی	۶
۲۰	زبان شناسی	زبان شناسی، زبان شناسی تاریخی، زبان شناسی محیط زیستی، زبان شناسی شناختی، زبان شناسی فرهنگی، زبان شناسی نقش گرا،	۷
۲۲	غزل و غزلیات	غزل، غزل پست مدرن، غزل حافظ، غزل سعدی، غزل دوره قاجار، غزل قرن هفتم، غزل معاصر، غزل مولوی، غزل نئوکلاسیک، غزلیات بیدل دهلوی، غزلیات شمس، غزلیات سعدی	۸

۲۰	تحلیل	تحلیل، تحلیل انتقادی، تحلیل بلاغی، تحلیل تطبیقی محتوای کتاب، تحلیل خبر، تحلیل زیبایی شناسی، تحلیل ساختار، تحلیل ساختاری، تحلیل شناختی، تحلیل گفتمان، تحلیل گفتمان انتقادی، تحلیل گفتمان انتقادی فرکلاف، تحلیل گفتمان انتقادی فمینیستی	۹
۲۰	تصویر، تصویرسازی	تصویر، تصویر بلاغی، تصویر آفرینی، تصویر پردازی، تصویر سازی، تصویر سازی بلاغی، تصویر گونگی، تصویرهای زبانی، تصاویر شعری	۱۰
	فنون ادبی	تشبیه، تشبیه اضافی، تشبیه اقلیمی، تشبیه سلب و ایجاب، تشبیه ناهمساز، تشبیه وصفی، تشبیه و تنزیه، فن خطابه، فن شعر، فن شاعری، فنون ادبی، فنون طنزپردازی	۱۱
	عنصر / عناصر / عناصر ادبی	عناصر ادبی، عناصر بلاغی، عناصر بیانی، عناصر طبیعت، عناصر فرهنگی، عناصر موسیقی آفرین، عناصر نجومی، عنصر خیال	۱۲
	ساخت / ساختار / ساختار زبانی	ساخت نحوی، ساخت اطلاع، ساخت نشان دار نحوی، ساخت هم پایه، ساختار، ساختار پارادوکسیکال، ساختار زبانی، ساختار معنایی، ساختار موسیقایی، ساختار گرای، ساختار تشبیهی، ساخت گرای	۱۳
	ادبیات	ادبیات انتقادی، ادبیات تطبیقی، ادبیات تعلیمی، ادبیات داستانی، ادبیات عامه، ادبیات شبانی، ادبیات قاجاریه، ادبیات معاصر	۱۴
	داستان	داستان، داستان اصلی، داستان اقلیمی، داستان بلند، داستان بیژن و منیژه، داستان تراژیک، داستان رمزی عاشقانه، داستان زال، داستان شیخ صنعان، داستان کوتاه، داستان نامه بهمنیاری، داستان نویسی، داستان‌های آل احمد، داستان‌های عامیانه	۱۵

۱۶	تشبیه، تشبیه اضافی، تشبیه اقلیمی، تشبیه سلب و ایجاب، تشبیه ناهمساز، تشبیه و تنزیه، تشبیه وصفی	تشبیه
۱۷	موسیقی، موسیقی بیرونی، موسیقی بیرونی (عروض)، موسیقی درونی، موسیقی شعر، موسیقی شعر، موسیقی کناری، موسیقی کناری، موسیقی معنوی	موسیقی
۱۸	زیباشناسی، زیبایی، زیبایی شناسی هنری، زیبایی شناسی، زیبایی شناسی، زیبایی شناسی، زیبایی شناسی دریافت، زیبایی شناسی شناختی	زیبایی شناسی
۱۹	لایه بلاغی، لایه نحوی، لایه واژگانی، لایه واژگانی، لایه نحوی، لایه آوایی، لایه های سبکی، لایه نحوی، لایه نحوی	لایه/ لایه های ادبی
۲۰	دستور زبان، دستور زبان، دستور زبان فارسی، دستور زبان فارسی، دستور نظاممند، نقشگرای هلیدی، دستور نقش گرا، دستور نقش گرای نظامینباد، دستور زبان، دستوری زدایی، دستوری شدگی	دستور زبان

بر اساس داده‌های جدول ۸، بیست مضمون اصلی بر اساس تحلیل موضوعات نشریه مطالعات زبانی و بلاغی شناسایی گردید. هر کدام از موضوعات محوری / مضمون‌ها دارای زیر حوزه های موضوعی بوده اند که در جدول ۸ نمایش داده شده است. کل موضوعات مقالات نشریه ۱۶۰۰ موضوع بوده که دسته بندی آنها در دو مرحله صورت گرفت، با استفاده از کد گذاری انجام شده در این مرحله ۲۰ موضوع محوری شناسایی گردید. این ۲۰ موضوع محوری از ۵۱۸ موضوع فرعی تشکیل گردیده بود.

بحث و نتیجه گیری

پژوهش حاضر با استفاده از روش تحلیل محتوا، مقاله های منتشر شده نشریه مطالعات زبان و بلاغی را در بازه زمانی ۱۴۰۲-۱۳۸۹ یعنی از ابتدای شروع انتشار نشریه تا آخرین شماره انتشار یافته را مورد تحلیل قرار داده است.

داده‌های مورد نیاز در این پژوهش از بررسی ۳۷۰ مقاله علمی نشریه مطالعات زبانی و بلاغی بر اساس فراوانی مقالات چاپ شده، جنسیت، رتبه علمی، رشته/گرایش و موضوع‌ها و محورهای مورد توجه نویسندگان، دانشگاه‌ها/ سازمان‌های مشارکت‌کننده، مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. براساس یافته‌های پژوهش، بیشترین تعداد مقالات در سال ۱۴۰۱ (۵۱ مقاله) بوده است. همچنین طی سال‌های یاد شده روند رشد مقالات این نشریه با وجود فراز و نشیب، صعودی بوده است.

یافته‌های پژوهش نشان داد که ۶۵ درصد مقالات نشریه مطالعات زبان و بلاغی توسط نویسندگان مرد نگارش یافته است. سهم نویسندگان زن از تولید و انتشار مقالات نشریه ۳۵ درصد بوده است. یافته‌های این قسمت از پژوهش با یافته‌های پژوهش‌های پیشین همانند ایمانی و همکاران (۱۳۹۷)؛ ترابی و فتحی (۱۴۰۰)؛ ورناصری و همکاران (۱۴۰۲) همخوانی دارد. در این پژوهش‌ها سهم مردان بیشتر از زنان بوده است. به نظر می‌رسد با برنامه‌ریزی و سیاست‌گذاری می‌توان سهم زنان از تولید مقالات این نشریه افزایش داد. همچنین بیشترین نویسندگان مقالات این نشریه از بین اعضای هیات علمی دانشگاه‌های داخل کشور و با مرتبه استادیاری بوده‌اند و سهم اعضای هیات علمی با مرتبه استاد تمام کم بوده است. سهم دانشیاران از مرتبه استاد تمامی بشتی بوده است. یافته‌های این قسمت از پژوهش نیز در راستای یافته‌های پژوهش‌های پیشین همچون ایمانی و همکاران (۱۳۹۷) و ورناصری و همکاران (۱۴۰۲) می‌باشد. البته این طبیعی به نظر می‌رسد که سهم اعضای هیات علمی با مرتبه استاد تمامی کمتر باشد زیرا هرم اعضای هیات علمی در دانشگاه‌ها متعادل نیست و سهم استادیاران بیشتر از دانشیاران و استاد تمام‌ها هستند، بنا براین وضعیت مشارکت مرتبه علمی نویسندگان مقالات این نشریه طبیعی به نظر می‌رسد. در این بین سهم دانشجویان دکتری از دانشجویان کارشناسی ارشد و دانش‌آموختگان کارشناسی ارشد و دکتری بیشتر بوده است. به نظر می‌رسد الزام به انتشار مقاله قبل از دفاع از رساله دکتری برای دانشجویان دکتری می‌تواند یکی از علل افزایش سهم مشارکت دانشجویان دکتری باشد. دلیل دیگری که به نظر می‌رسد دانشجویان دکتری انگیزه بیشتری برای استخراج مقالات از رساله‌های دکتری دارند، تقویت رزومه حرفه‌ای آنها برای ورود به بازار کار و عضویت در هیات علمی دانشگاه‌ها باشد.

بر اساس یافته‌های پژوهش، نویسندگان وابسته به دانشگاه سمنان با ۱۱۶ نویسنده بیشترین مشارکت را در نشریه مطالعات زبانی و بلاغی داشته‌اند، البته این یافته طبیعی به نظر می‌رسد زیرا معمولاً نشریات یک دانشگاه از طرف نویسندگان همان دانشگاه بیشتر مورد استقبال قرار می‌گیرد. این یافته با پژوهش ورناصری و همکاران (۱۴۰۲) همخوانی دارد. این پژوهشگر هم در یافته‌های پژوهش خود اشاره می‌نماید که سهم نویسندگان دانشگاه خوارزمی در نشریات دانشگاه خوارزمی از دیگر دانشگاه‌ها بیشتر بوده است. در این زمینه یافته‌های پژوهش نشان داد بعد از دانشگاه سمنان، دانشگاه آزاد اسلامی (۹۵ نویسنده) و دانشگاه‌های تهران و مازندران (هر کدام با ۴۶ نویسنده) در رتبه بعدی مشارکت مقالات نشریه مطالعات زبانی و بلاغی قرار داشته‌اند. این میزان مشارکت، نشان دهنده سهم قابل توجه دانشگاه سمنان در نگارش مقالات است. البته سهم مشارکت دانشگاه‌های آزاد اسلامی و پیام نور هم جالب توجه بود. نویسندگان دانشگاه‌های دولتی دیگر همانند دانشگاه خوارزمی، دانشگاه بوعلی سینا همدان، دانشگاه رازی کرمانشاه، دانشگاه شهید باهنر کرمان، دانشگاه حکیم سبزواری، دانشگاه کردستان و دانشگاه ایلام در رتبه‌های بعدی مشارکت قرار داشتند.

یافته‌های مربوط به رشته‌های علمی مشارکت‌کننده در انتشار مقالات نشریه مطالعات زبانی و بلاغی دانشگاه سمنان نشان داد از میان ۱۵ رشته علمی، متخصصان رشته زبان و ادبیات فارسی با توجه به ماهیت رشته و مرتبط بودن مفاهیم آن با موضوعات نشریه، بیشترین مشارکت طی بازه زمانی یاد شده داشته‌اند (۵۵۶ مورد). رشته‌های زبان‌شناسی (زبان‌شناسی همگانی) با ۵۲ مورد و رشته زبان و ادبیات عرب با ۴۰ مورد در جایگاه سوم قرار دارند. با توجه به موضوع نشریه که حوزه ادبی و بلاغی می‌باشد، مشارکت رشته‌های زبان و ادبیات فارسی و زبان‌شناسی همگانی و زبان و ادبیات عرب طبیعی به نظر می‌رسد.

یافته‌های مربوط به موضوع و محور مقالات نشان می‌دهد موضوع و محور مقالات مورد بررسی در ۲۰ موضوع کلی قرار گرفته‌اند. براین اساس از میان ۱۶۰۰ کلید واژه موضوع مقالات (مستخرج از کلید واژه‌های ۳۷۰ مقاله بوده است)، ۵۱۸ موضوع مقاله مورد بررسی و تحلیل محتوا قرار گرفت که بر اساس این تحلیل، موضوع شعر، بلاغت، سبک و سبک‌شناسی، معنا و معناشناسی، استعاره، زبان و زبان‌شناسی، غزل و غزلیات، تحلیل و تصویر و تصویرسازی ده موضوع مقالات نشریه مطالعات زبانی

و بلاغی (۳۷۰ مقاله) که بیشترین تعداد موضوع مقالات را به خود اختصاص داده است و بعد از آن موضوعات مربوط به فنون ادبی، عناصر ادبی، ساختار زبانی، ادبیات، داستان، تشبیه، موسیقی، زیبایی شناسی، لایه های ادبی و دستور زبان و دیگر زمینه ها قرار دارند.

با توجه به نتایج و یافته های پژوهش، پیشنهادهای زیر در جهت ارتقای کیفیت مطالعات زبان و بلاغی دانشگاه سمنان بیان می گردد:

- نیمی از مقالات نشریه نویسندگان وابسته به دانشگاه سمنان بوده اند، پیشنهاد می شود که سهم پذیرش مقاله از سایر دانشگاهها افزایش یابد تا تنوع بیشتری از لحاظ نویسنده و دانشگاه، در نگارش مقالات پدید آید.

- از آن جا که توزیع جغرافیایی نویسندگان بر اساس مشارکت نویسندگان داخل کشور بوده است و نویسندگان خارج کشور در انتشار مقالات نشریه سهمی نداشته اند پیشنهاد می شود که ارکان نشریه سردبیر، مدیر مسوول، اعضای هیئت تحریریه و ... در جهت رفع این گونه نواقص اهتمام بیشتری داشته باشند تا نشریه به سمت بین المللی شدن حرکت نماید. به نظر می رسد توجه به ظرفیت انتشار مقاله از نویسندگان پارسی و نویسندگان ایرانی خارج از کشور، همچنین اعضای هیات تحریریه بین المللی نشریه ظرفیت مناسبی برای انتشار مقالات در نشریه داشته باشند تا از این طریق هم سهم نویسندگان خارجی از انتشار مقالات افزایش یابد هم توزیع جغرافیایی نویسندگان به سمت بین المللی حرکت نماید.

- از آن جا که نشریه مطالعات زبانی و بلاغی دانشگاه سمنان در نمایه ISC با چارک Q1 و با رتبه "الف" از سوی کمیسیون ارزیابی نشریات و رزات علوم، تحقیقات و فناوری ارزیابی شده که نشان دهنده شاخص های علم سنجی خوب نشریه است برای دریافت استنادات بیشتر مقالات نشریه، پیشنهاد می گردد مقالاتی به زبان انگلیسی در هر شماره یا ویژه نامه های زبان انگلیسی در این نشریه منتشر گردد تا با مشاهده پذیری بیشتر مقالات استناد به مقالات هم افزایش یابد و موجبات ارتقای نشریه را بیش از پیش فراهم سازد.

منابع و ماخذ

- ایمانی، حسین؛ عبدالله زاده، امیر حسین و علی اصغر پوعزت (۱۳۹۷). تحلیل محتوای پژوهش های فصلنامه مدیریت دولتی دانشگاه تهران. *فصلنامه مدیریت دولتی*، ۱۰ (۳): ۴۱۴-۳۸۷.
- ترابی، محسن؛ فتحی، محمدرضا (۱۴۰۰). تحلیل محتوای پژوهش های مجله مدیریت سازمان های دولتی. *مدیریت سازمان های دولتی*، ۹ (۴): ۵۵-۶۶.
- عابدی جعفری، حسن؛ تسلیمی، محمد سعید؛ فقیهی، ابوالحسن و محمد شیخ زاده (۱۳۹۰). تحلیل مضمون و شبکه مضامین: روشی ساده و کارآمد برای تبیین الگوهای موجود در داده های کیفی. *اندیشه مدیریت راهبردی*، ۵ (۲): ۱۹۸-۱۵۱.
- قانع، محمد رضا (۱۳۹۲). *بررسی، شناسایی و ارزیابی ویژگیها و روند انتشار نشریات علمی معتبر*. شیراز: مرکز منطقه ای اطلاع رسانی علوم و فناوری شیراز.
- گنجی، فرید و محمدی، سردار (۱۴۰۱). تحلیل محتوا روش های پژوهش آمیخته در نشریات مدیریت ورزشی با تاکید بر بازاریابی. *مطالعات بازاریابی ورزشی*؛ ۳ (۱): ۷۹-۵۸.
- ورناصری احمد رضا، عندلیب کندی مریم، قنبری خشنود مریم، محمدیان سجاد (۱۴۰۲). تحلیل محتوای پژوهش های فصلنامه تعامل انسان و اطلاعات. *تعامل انسان و اطلاعات*؛ ۱۰ (۲): ۳۸-۱۹.
- هلالی زاده، معصومه؛ تقی زاده، محمود رضا؛ افشاری، مصطفی و راضیه ایرانی (۱۳۹۶). تحلیل محتوای نشریه فیزیولوژی ورزشی پژوهشگاه تربیت بدنی و علوم ورزشی. *فیزیولوژی ورزشی*، ۳۴ (۲): ۳۴-۱۷.
- Figuerola, C., Marco, F. and Pinto, M. (2017), "Mapping the evolution of Library and information science using topic modeling on LISA", *Scientometrics*, Vol. 112 No. 12, pp. 1507-1535.
- Sugimoto C.R, Robbin A.(2017). Examining the Evolution of the Field of Public Administration through a Bibliometric Analysis of Public Administration Review: *Public Administration Review*; 77: 496-509
- Liu, Y., Jacoby, R. P., Jang, H., Li, D. (2019). A Content Analysis of Adoption Articles in Counseling

journals: A 30-year Review. *The Family Journal*, 27(1), 67-74.

Wallgren A, Veach P. M, MacFarlane I. M., LeRoy B. S.(2021). Content analysis of *Journal of Genetic Counseling* research articles: A multi- year perspective. *Journal of Genetic Counseling*.; 30(3): 774-784.

UNCORRECTED PROOF